

Particularități fonomorfologice ale subdialectului maramureșean

Maramureșul de azi ne apare împărțit în trei arii dialectale:

1. Grupa graiurilor de centru (Vișeu – Sighet) aproximativ punctele 223-225, 228-232 din ALRR-Mar.), unde sunt întâlnite toate caracteristicile subdialectului maramureșean (aici se întâlnește și arhitectura de tip maramureșean a bisericilor de lemn): *ă* pro tonic nu devine *a*; rostirea dură a africatelor *č*, *ğ* (chiar și înainte de vocalele *o*, *u* – deși particularitatea se pare că e în regres, totuși sunt numeroase cazurile în care apar consoanele "dure" *č*, *ğ*); palatalizarea în stadii specifice a labiodentalelor *f*, *v* la *s*, respectiv *z*; caracterul de sistem al apocopei; deplasarea accentului în forme apocopate;

2. Grupa graiurilor de nord-vest, caracterizată printr-o diminuare a particularităților specifice, apropiindu-se de subdialectul crișean cu trăsături asemănătoare acestuia, având drept principale caracteristicile: fricativizarea lui *ğ* la *j* în termeni de tipul: *jinere*, *sânje*; palatalizarea labiodentalelor *f*, *v* la *h'*, respectiv stadiile *d'*, *i*, *ø* în cuvinte ca: *a h'i* "a fi", *h'in* "fin", *h'ir* "fir" sau *ine* "vine", *iğal* "vișel".

3. Grupa graiurilor de sud-est, cu trăsături care fac trecerea spre subdialectul moldovean, cum ar fi închiderea vocalelor finale: *masî*, *casî*, *fatî* – forme frecvente în localitățile Borșa, Moisei, sau termeni specifici, comuni graiurilor din Moldova și din nordul Transilvaniei.

Cele mai multe particularități dialectale se datorează evoluției interne a graiului și nu influenței limbilor străine cu care a venit în contact de-a lungul timpului. Graiurile de la nord de Tisa sunt mai arhaice, dar evoluează în aceeași direcție ca și cele de la sud de Tisa.

Tisa nu a constituit niciodată o graniță între maramureșenii din sud și cei de la nordul ei, iar hărțile atlaselor lingvistice demonstrează că zonele din nord formează arii lexicale cu partea de vest a subdialectului maramureșean de la sud de Tisa.

Datele analizate și prezentate pe parcursul demersului nostru ne îndreptățesc să afirmăm că, în ciuda influenței "nivelatoare" a limbii literare, există încă suficiente trăsături specifice pentru a susține existența celui de-al cincilea subdialect: cel *maramureșean*.